

מועד חשוון תשפ"ג

בס"ד

**מבחן בהלכות חושן משפט ג'
ט"ו חשוון תשפ"ג**

הוראות לנבחן:

- יש לנמק כל תשובה ולציין את כל המקורות. תשובה שאינה מנומקת ומפורטת, לא תתקבל. אולם, אין להאריך שלא לצורך ושלא לעניין.
- יש לענות על 13 שאלות מתוך 18 שאלות.
- יש לענות על כל שאלה בעמוד חדש!
- שאלה המחולקת למספר חלקים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו. (כל סעיף בשורה חדשה!)
- לתשומת לבכם: דפי טיוטא לא ייבדקו.
- יש לכתוב בכתב יד קריא וברור, כתב שאינו קריא, לא ייבדק.
- חובה לענות על 13 מתוך 18 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 13 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 13 התשובות שמבקש לבדוק.
- אין לכתוב את שם הנבחן או סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. בחינה שימצא עליה סימן מזהה- הבחינה לא תיבדק! והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.

בהצלחה!

הלכות קניינים

1. א. האם ישנה מציאות באדם בריא בה נקנה המקח בדברים ומבלי מעשה קניין? באר ונמק!
ב. היה לו חפץ ביד חבירו ואמר לו מחול, האם מחילתו מחילה?
2. א. מה דין לוקח ששילם ולא משך ונשרפו החיטים? והאם רשאי המוכר להשתמש במעות?
ב. האם ע"י תנאי יכול לקנות בכסף? והאם בסעיפים א-ב יש כדי ללמד על גדר קנין מעות במטלטלין? באר ונמק!
ג. באר שיטת הרמב"ם בגדר קנין מעות במטלטלין. (סעיף רשות)

הלכות מקח טעות

3. א. מה דין העושה מעשה ומתוך כך נמצא שהוציא חברו הוצאות לאיבוד? הבא דוגמאות לכך!
ב. מה הדין בהוציא הוצאות על פיו? הבא דוגמאות לכך!
ג. על מי מוטלות הוצאות החזרת המקח שנמצא בו מום?

הלכות מתנת שכ"מ

4. א. מה דין מתנת שכ"מ שמסרה ליד מקבל מתנה או שלוחו מחיים?
ב. מה דין שכ"מ שמחל חוב לחבירו ועדיין הוא בחוליו, האם יכול לחזור בו?
עמ' 1 מתוך 4

הלכות שומרים

5.

- א. האם שומר חינם יכול להתנות להיפטר מפשיעה?
ב. האם שו"ח יכול להתנות להיות כשואל? והאם צריך קניין? ומה הדין בהתנה להיות שו"ש?
וכן מה יהא הדין בשו"ח בבעלים שהתנה להיות חייב באונסים? וכן באדם ששומר קרקעות שהתנה להיות חייב בחיובי שומרים?

6.

- א. האם מגיע תשלום לשו"ש שהבהמה נאנסה ומתה בשעת השמירה? ומה הדין בנגנבה ממנו?
ב. מה הדין בשומר שכר שהתנה להיפטר מגנבה ואבידה, האם ישלמו לו שכרו? וכן מה יהא הדין בפועלים שנשכרו להעביר חבית ממקום למקום ונשברה החבית, האם ישלמו להם שכרם?

הלכות נחלות

7.

- א. האם נפל יורש להנחיל?
ב. האם ניתן להוריש אויר לדירה? ומה הדין להקנות? וכן מה יהא הדין בשו"ר? באר ופרט דעת השו"ע והרמ"א!

8.

- א. מהו הדין בזכיית השבח בחלקו של הבכור? ומה הדין מכר חלקו קודם חלוקה? ומה יהא בגילה דעתו שאינו רוצה בחלק הבכורה, האם ישנו קושי בהלכות אלו ואיך מתיישבים הדברים?
ב. האם בכור יכול להסתלק בחלק בכורתו בחיי אביו?

הלכות שוכר

9.

- א. אברך שכר דירה בעיר טבריה ליד הטיילת. האם רשאי בימי בן הזמנים לצאת מהדירה ולהשכירה לאחרים. מה נפסק בשו"ע? ואם הלכה זו תקפה גם לימינו ומדוע?
ב. אם בחוזה היה כתוב במפורש שאין השוכר רשאי להשכיר לאחרים וזה הלך והשכיר לאחרים ללא ידיעת בעל הבית, מי יקבל את דמי השכירות?
ג. אם בחוזה היה כתוב שמותר לשוכר להשכיר לאחרים, מדוע אין זה נחשב עושה סחורה בפרתו של חברו?

עמ' 2 מתוך 4

הלכות שאלה

10. א. קי"ל אין השואל רשאי להשאל מה הטעם?

- ב. האם רשאי להשאל למי ששומר יותר טוב ממנו?
- ג. האם הדין הנ"ל שייך במטלטלין או גם בקרקעות?
- ד. מה הדין אם בכ"ז השאלה השואל לאחר ונאנס או מתיח מחמת מלאכה אצל שני?
- ה. מה הדין אם השאלה או הפקיד השואל למי שהיה המשאל רגיל להשאל או להפקיד אצלו ונאנס ביד שני?

הלכות גניבה

11. א. האם מותר לגנוב בדרך שחוק או על מנת להחזיר? ומה הטעם?

- ב. אם גנב או גזל על מנת להחזיר והחפץ נאנס, האם חייב לשלם?
  - ג. האם גזל הגוי מותר? מה קשה על זה הסמ"ע? באיזה אופן מותר לגנוב מגוי?
12. א. מהו תוקפו וגדרו ההלכתי של שינוי רשות בגניבה? ומה דין חפץ גנוב שהפקירו הגנב לעניין שינוי רשות?
- ב. מה הדין הקנה חפץ גזול בקנין לזמן או במתנה על מנת להחזיר או השאלו או השכירו האם נחשב כשינוי רשות? באר ונמק!

הלכות גזילה

13.

- א. האם מותר לגזול על מנת לשלם דבר יפה ממנו?
  - ב. האם מותר למי שעומד בתור בסופר, לאכול חטיף קודם ששילם?
14. אדם שהיה לו מגרש חניה, משני צדדיו היו מגרשים נטושים. לימים הכשיר אותם למגרש חניה והגדיל את מגרש החניה שלו ללא רשות מבעלי המגרשים. לאחר כמה חודשים, אחד מבקש ממנו לפנות את המגרש שלו כיון שהגיע להסכמה עם העירייה לבנות שם בנין. השני מבקש להפריד בין המגרשים ולהפעיל מגרש חניה נפרד.
- א. בשני המקרים הנ"ל, האם חייבים בעלי המגרשים הנטושים לשלם לבונה את הוצאותיו?
  - ב. מה הדין אם הבונה מסרב לבקשת בעל מגרש השני ומבקש להחזיר את המגרש לקדמותו?
  - ג. מה הדין אם בעל מגרש החניה נטע בשני המגרשים הנ"ל עצי ערבות ואח"כ התחרט האם יכול לעקור אותם? ואם לא עקר אותם האם צריכים בעלי המגרשים לשלם לו הוצאות וכמה?

הלכות מאבד ממון

15.

- א. האם מותר לאדם לכתחילה להציל את עצמו מסכנה ע"י שיגרום נזק לממון חברו? ואם גרם נזק, האם חייב לשלם?
- ב. על מה סמכה תמר כלתו של יהודה שלכתחילה לקחה ליהודה את החותמת והפתילים הרי זה מציל עצמו בממון חברו?
- ג. מי שרודף אחר רודף כדי להציל את הנרדף והזיק ממון של אחרים, האם חייב לשלם? ומה הטעם?

הלכות נזיקין

16.

- א. המזיק ממון חברו באופן שחייב לשלם ויש למזיק קרקע ומטלטלין, ממה יגבו בית הדין מהקרקע או מהמטלטלין?
- ב. מה הדין אם הניזק דורש כסף והמזיק מבקש לשלם במטלטלין, הדין עם מי?
- ג. כיצד מממשים שווי מטלטלין, האם לפי מכירה מיידית או לפי מכירה לזמן?

17.

- א. החובל בחברו, מתי חייב לשלם חמשה דברים? מתי ארבעה? מתי שלשה? מתי שניים? ומתי דבר אחד? **כתוב את הכלל ופרט דוגמא לכל מקרה.**
- ב. ומתי לוקה? ומתי חייב בדיני שמים?
- ג. כיצד משערים נזק, צער, שבת, ריפוי ובושת?
- ד. המבייש את חברו בדברים, האם חייב בבושת?

הלכות שמירת נפש

18.

- א. האם חייב אדם להציל את חברו הנמצא בסכנה או להוציא הוצאות כדי להצילו?
- ב. מה הדין אם הוציא הוצאות על כך, האם חייב הניצול להחזיר לו הוצאותיו?
- ג. האם מותר לאדם להכניס את עצמו לספק סכנה?
- ד. על מה סמכו המתירים לתרום כליה?

* * * * *

החלטה

עמ' 4 מתוך 4